

ОСОБЛИВОСТІ АУДИТУ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

к.е.н., доцент Костишин Наталія Степанівна

Чортківський навчально-науковий інституту підприємництва і бізнесу ТНЕУ

Транспортна галузь України є важливою частиною розвитку продуктивних сил суспільства. Вона забезпечує процеси виробництва й обігу, транспортуючи товари до місця реалізації та споживання, а також надає послуги з пасажирських перевезень. Сьогодні майже кожне підприємство володіє сучасними транспортними засобами, а для багатьох це ще й засоби виробництва, вживані в основній діяльності, тому питання ефективного використання автотранспорту, їх обліку та особливостей аудиту є актуальними.

Специфіка транспортних послуг впливає на організацію обліково-аналітичного процесу та обумовлює процес незалежної перевірки – аудиту, зокрема це: 1) наявність великої ваги в основних засобах рухомого складу – транспорту, навантажувально-розвантажувальних машин, а також необхідність постійного обліку їх технічного стану, необхідності технічного обслуговування та ремонту; 2) використання специфічних запасів: паливо-мастильних матеріалів, шин, запасних частин та агрегатів, що вимагає досконалої організації аналітичний обліку та посиленого контролю цих запасів, а також доцільність відкриття субрахунків третього рівня; 3) споживання транспортних послуг, забезпечуючи процеси постачання, виробництва та споживання товарів, спричиняє підвищення рівня виробничої собівартості цих товарів; 4) відображення на рахунку 23 „Виробництво” витрат господарських операцій автотранспортних підприємств, тому при аудиті доцільно звернути увагу, чи відкриті наступні субрахунки: транспортування вантажів, перевезення пасажирів, транспортно-експедиційні послуги, інші види діяльності; 5) момент надання транспортної послуги збігається з процесом її споживання; 6) відсутність незавершеного виробництва, при цьому всі витрати відносяться на собівартість реалізованих послуг; 7) розширення міжнародних перевезень

приводить до виникнення зовнішньоекономічних операцій; 8) необхідність управління вартістю споживаних матеріальних і трудових ресурсів з метою підвищення конкурентоспроможності підприємства. Таким чином, особливістю діяльності автотранспортних підприємств є їх своєрідна структури, яка передбачає наявність експлуатаційних, технічних служб та служб управління.

Діяльність автотранспортних підприємств регулюється чинним законодавством особливо в частині організації автомобільних перевезень пасажирів і вантажів, ліцензуванні транспортних послуг, регулюванні порядку складання договорів про перевезення, визначенні завдань системи державного контролю на автотранспорті та ін.. До таких основних нормативних актів належать Закон України „Про транспорт” [1], Закону України „Про автомобільний транспорт” [2], Закону України „Про дорожній рух” [3] та інших законодавчі й нормативні документи України.

Аудит на транспортних підприємствах проводиться з метою встановлення законності, правильності та доцільності їх діяльності, виявлення правопорушень, встановлення винних осіб, надання пропозицій щодо усунення недоліків та розбіжностей з чинним законодавством. Тому при проведенні такого роду незалежної перевірки доцільно у першу чергу проаналізувати правові аспекти документального оформлення і відображення в податковому та бухгалтерському обліку операцій з придбання й страхування транспортних засобів. Аудитор повинен ретельно перевірити як ведеться облік операцій за наданням транспортних і транспортно-експедиторських послуг, заповнення первинних документів при їх наданні, а також особливості обліку при наданні міжнародних автотранспортних послуг.

Перевіркою встановлюється відповідність даних щодо відображення в обліку витрат на експлуатацію, техобслуговування та ремонт власних автомобілів, а також витрат на паливно-мастильні матеріали легкового і вантажного автотранспорту, визначення нормативних витрат палива та розрахунок тимчасових лінійних норм витрат палива. Аудитор особливо увагу повинен приділити правильності обліку витрат з оренди автомобіля у фізичних

і юридичних осіб, а також нарахування, сплати і відображення в звітності податку з власників транспортних засобів, розрахунку збору за забруднення навколишнього середовища, правильне заповнення й представлення звітності, правових аспектів документального оформлення та відображення в податковому і бухгалтерському обліку операцій вибуття транспортних засобів.

Під час аудиту невід’ємним є детальний розгляд порядку здійснення юридичного супроводу операцій, що стосуються автотранспорту на підприємстві, зокрема: ліцензування автоперевезень, реєстрація автомобілів в ДАІ, придбання, вибуття і переміщення транспортних засобів, списання із-за аварії, крадіжка автомобіля; страхування автотранспортних засобів і водіїв; лізингові і орендні операції з транспортними засобами; види техобслуговування і ремонтів, модернізація транспортних засобів, бухгалтерський облік запчастин; придбання палива за готівковий розрахунок, по талонах і електронних картках; складський облік і списання палива; розрахунок заробітної плати водія; калькуляція автоперевезень: ведення обліку, групування витрат, амортизація транспортних засобів, методи калькуляції, розподіл загальноновиробничих витрат; калькуляція пасажирських і вантажних перевезень позамовним методом; експедиторські послуги при перевезеннях; міжнародні вантажні і пасажирські перевезення: документальне оформлення, облік квитків на проїзд і продаж квитків, ПДВ у організатора і перевізника, страхування пасажирів, оформлення актів виконаних робіт; документація по роботі транспортних засобів.

Отже, напрямки вдосконалення організації аудиту на підприємствах транспорту потребують свого подальшого теоретичного та прикладного вивчення. Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є розробки конкретних пропозицій стосовно вдосконалення організації аудиту на підприємствах транспорту в Україні.

Література:

1. Закон України „Про транспорт” від 10.11.1994 р. № 232/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
2. Закон України „Про автомобільний транспорт” від 05.04.2001 р. № 2344-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
3. Закон України „Про дорожній рух” від 30.06.1993 р. № 3353-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>